

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom

Distr.: opća
17. travanj 2015.
**PRELIMINARNA
NEUREĐENA VERZIJA**

Izvornik: engleski

Odbor za prava osoba s invaliditetom

Trinaesto zasjedanje

25. ožujak – 17. travanj 2015.

Zaključne primjedbe o Inicijalnom izvješću Hrvatske

I. Uvod

1. Odbor je početno izvješće Hrvatske (CRPD/C/HRV/1) razmatrao na svojoj 178. i 179. sjednici koje su održane 30. i 31. ožujka 2015. godine te je svoje zaključne primjedbe usvojio na 193. sjednici održanoj 13. travnja 2015. godine.
2. Odbor pozdravlja početno izvješće Hrvatske koje je sastavljeno u skladu sa smjericama Odbora za sastavljanje izvješća te zahvaljuje državi potpisnici na pismenim odgovorima na popis pitanja (CRPD/C/HRV/Q/1/Add.1) koje je pripremio Odbor.
3. Odbor cijeni plodonosni dijalog s delegacijom države potpisnice i želio bi pohvaliti državu potpisnicu na visokoj razini njezine delegacije koja je uključivala mnoge predstavnike nadležnih ministarstava. Odbor pozdravlja neovisno sudjelovanje Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom Republike Hrvatske

II. Pozitivni aspekti

4. Odbor pohvaljuje državu potpisnicu na velikom broju postignuća, a posebno Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007.-2015., Operativnom planu deinstucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2014. – 2016., Nacionalnom programu zaštite i promicanja ljudskih prava od 2008. do 2011. godine te drugim zakonodavnim mjerama, kao što je novi Zakon o registru birača (2013.), izmjene i dopune Zakona o suzbijanju diskriminacije (2012.) i novi Zakon o socijalnoj skrbi (2013.). Također pohvaljuje državu potpisnicu na zakonodavnim mjerama za ukidanje instituta potpunog lišenja poslovne sposobnosti i omogućavanju osobama s invaliditetom da budu jednako priznate kao osobe pred zakonom, proširenim kvotama za sve poslodavce za zapošljavanje osoba s invaliditetom te što naknade za osobe s invaliditetom nisu bile smanjivane unatoč mjerama štednje koje su posljedica financijske krize. Odbor je zadovoljan prilagodbama u većem broju skloništa za žrtve nasilja za potrebe osoba s invaliditetom.

III. Glavna područja bojazni i preporuke

A. Opća načela i obveze (čl. 1.–4.)

5. Odbor je zabrinut što država potpisnica još uvijek nije izvršila sveobuhvatnu ocjenu domaćeg zakonodavstva u cilju provedbe modela ljudskih prava za osobe s invaliditetom. Primjećuje da po svemu sudeći postoji nedostatak razumijevanja značenja razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna u području obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja, građenja. Odbor je zabrinut što su zbog nedostatka široke mreže pružatelja usluga organizacije osoba s invaliditetom prisiljene preuzeti ovu ulogu umjesto svoje uloge zagovaratelja svojih prava.

6. Odbor preporuča da država potpisnica pokrene sveobuhvatnu ocjenu postojećeg zakonodavstva i kada je to potrebno uskladi zakonodavstvo s Konvencijom. Preporuča da koncept razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna bude reguliran izvan konteksta legislative o suzbijanju diskriminacije u područjima obrazovanja, zdravstva, prometa i graditeljstva. Preporuka je Odbora da država potpisnica osigura sredstva kojima se organizacijama osoba s invaliditetom omogućava realizacija njihove uloge koja proizlazi iz članka 4. stavka 3. Konvencije.

B. Posebna prava (čl. 5.–30.)

Jednakost i nediskriminacija (čl. 5.)

7. Odbor je zabrinut jer u smislu realizacije prava na socijalne usluge i povlastice postoji razlika ovisno o uzroku invaliditeta odnosno rata ili nezgoda. Nadalje je zabrinut što se isključivanje i segregacija u obrazovanju, zapošljavanju ili život u instituciji ne smatra oblikom diskriminacije.

8. Preporuka je Odbora da prava na osnovi invaliditeta budu dostupne svim osobama s invaliditetom neovisno o uzroku oštećenja. Nadalje je preporuka da država potpisnica poduzme zakonodavne i političke mjere kojima će pojasniti da isključivanje i segregacija u obrazovanju, zapošljavanju i ostalim područjima društvenog života predstavlja oblik diskriminacije.

Žene s invaliditetom (čl. 6.)

9. Odbor je zabrinut s obzirom da veliki udio žena s invaliditetom ima samo osnovnoškolsko obrazovanje ili čak ni to. Nadalje je zabrinut zbog nesrazmjera u broju muškaraca s invaliditetom i žena s invaliditetom u smislu zapošljavanja. Odbor je zabrinut zbog izvješća o nasilju nad ženama i djevojčicama s invaliditetom unutar obitelji i u ustanovama, posebno psihijatrijskim ustanovama.

10. Preporuka je odbora da se u savjetovanju s organizacijama koje zastupaju žene s invaliditetom poduzimaju mjere za unaprijeđenje razvoja i osnaživanja žena s invaliditetom u područjima obrazovanja i zapošljavanja te da se poduzmu neposredni koraci za zaštitu žena i djevojčica s invaliditetom od nasilja, uključujući seksualnog nasilja. Preporuka je Odbora uključiti žene s invaliditetom u opću politiku za jednakost spolova. Odbor također preporuča da obje mjere te koraci budu popraćeni odgovarajućim sredstvima i jasnim rokovima. Preporuka je Odbora sustavno prikupljanje podataka i statistike o situaciji u kojoj se nalaze žene i djevojčice s invaliditetom uz pokazatelje za ocjenu međusektorske diskriminacije i uključivanje odgovarajuće analize u sljedeće izvješće.

Djeca s invaliditetom (čl. 7.)

11. Odbor je ozbiljno zabrinut zbog visokog postotka napuštene djece i institucionalizacije djece s invaliditetom u državi potpisnici; zbog manjka pažnje i skrbi u području obrazovanja, zdravlja i rehabilitacije; zbog njihove ranjivosti i izloženosti nasilju i zlostavljanju te ograničenom opsegu posebnih mjera u ruralnim područjima. Odbor je također zabrinut da se djeca s invaliditetom ne uključuju sustavno u donošenje odluka koje utječu na njihov život i nemaju mogućnost izražavanja svojeg mišljenja u pitanjima koja se odnose na njih direktno.

12. **Preporuka je Odbora državi potpisnici da osigura jednaku zaštitu djece s invaliditetom u legislativi, politici i mjerama koje se odnose na djecu i osnaži svoju politiku deinstitucionalizacije djece s invaliditetom. Nadalje je preporuka donošenje i provedba strategije protiv napuštanja djece s invaliditetom i donošenje zaštitnih mehanizama kako bi se osiguralo savjetovanje djece u svim pitanjima koja se na njih odnose. Preporuka je Odbora da država potpisnica uvede jasnu strategiju za moratorij na nova primanja u ustanove i osnaži svoja nastojanja da se obiteljima osiguraju mjere psihološke i financijske podrške i podrške socijalne službe.**

Podizanje razine svijesti (čl. 8.)

13. Odbor je zabrinut zbog nedostatnih mjera za podizanje razine svijesti o pravima osoba s invaliditetom i činjenice da u masovnim medijima još uvijek prevladava medicinski model i model milosrđa.

14. **Preporuka je Odbora da država potpisnica u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom i ostalim dionicima poduzme kampanje podizanja razine svijesti javnosti kako bi se unaprijedila pozitivna slika osoba s invaliditetom kao nositelja svih ljudskih prava priznatih u Konvenciji. Preporuka je Odbora državi potpisnici da osigura edukaciju za sva tijela s javnim ovlastima i javne ili privatne stručnjake koji rade s osobama s invaliditetom o pravima predviđenim u Konvenciji.**

Pristupačnost (čl. 9.)

15. Odbor je zabrinut zbog toga što je pristup zgradama, mjestima, prijevozu te informacijama i komunikaciji još uvijek dosta loš, posebno izvan područja glavnoga grada. Odbor je zabrinut što se pristupačnost usko tumači u smislu fizičkog okruženja i prijevoza, dok su informacijske i komunikacijske usluge zanemarene.

16. **Preporuka je Odbora da država potpisnica pristupa pristupačnosti u odnosu na zgrade, mjesta i prijevoz te pristupačnosti informacijskih i komunikacijskih usluga na način kako je navedeno u općem komentaru Odbora br. 2 (2014.) i donese planove za poboljšanje pristupačnosti s jasno definiranim i realističnim rokovima i pokazateljima. Organizacije osoba s invaliditetom trebaju biti uključene u planiranje i provedbu ovih planova. Nadalje je preporuka Odbora da se izdvajaju dostatni resursi za realizaciju pristupačnosti javnog i privatnog prijevoza.**

Jednakost pred zakonom (čl. 12.)

17. Odbor je zabrinut zbog činjenice da zamjensko donošenje odluka nije zamijenjeno odlučivanjem uz podršku u zakonima i socijalnoj praksi te da predviđene zakonske izmjene i dopune još uvijek predviđaju „najbolji interes“ osobe umjesto njegove odnosno njezine volje i želja i održavaju modificirani režim zamjenskog donošenja odluka. Odbor je zabrinut jer je Ustavni sud obustavio novi Obiteljski zakon kojim je ukinut institut potpunog lišenja poslovne sposobnosti.

18. Preporuka je Odbora da se zakonodavne mjere poduzimaju na način da se ukine praksa zamjenskog donošenja odluka u skladu s općom napomenom Odbora br. 1 (2014.) te da se donese široka lepeza mjera kojima se poštuje autonomija, volja i želje osobe s invaliditetom, uključujući pravo osobe da samostalno daje i povlači pojedinačni informirani pristanak na liječenje, pristup pravdi, glasovanju, sklapanju braka, punim roditeljskim pravima i rad. Odbor nadalje preporuča poduzimanje opipljivih koraka za uvođenje sustava odlučivanja uz podršku i u ovu svrhu edukacije socijalnih radnika, pravnih stručnjaka i javnih tijela o pravima predviđenima Konvencijom. Organizacije osoba s invaliditetom te ostali relevantni dionici trebaju biti uključeni u navedene zakonodavne i političke procese.

Osobna sloboda i sigurnost (čl. 14.)

19. Odbor je zabrinut jer su osobe s invaliditetom podvrgnute prisilnom zadržavanju i smještaju u ustanove na osnovi invaliditeta. Razlog za posebnu zabrinutost jest praksa prisilnog zadržavanja osoba s mentalnim oštećenjem i intelektualnim teškoćama bez njihova pristanka.

20. **Preporuka je Odbora da se ukinu zakonske odredbe prema kojima je dopuštena institucionalizacija na osnovi invaliditeta bez pristanka osobe te usklađivanje Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama s Konvencijom.**

21. Odbor je zabrinut što ne postoji dovoljno informacija o osobama s invaliditetom koje su navodno uključene u kaznena djela te o primjeni zakonskih odredaba u tim slučajevima.

22. **Preporuka je Odbora da država potpisnica ispita postupke i praksu u vezi s istragama, progonom i postupanjem prema osobama s invaliditetom koji su počinili kaznena djela. Također je preporuka Odbora da se ispita jesu li primjenjive opće zaštitne mjere i pravni kazneni standardi odnosno pretpostavka nevinosti i pravo na pravično suđenje. Izjava Odbora o članku 14. Konvencije preporuča se kao smjernica u ovom smislu.**

Sloboda od mučenja ili okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne (čl. 15.)

23. Odbor je zabrinut zbog teške situacije u kojoj se nalazi značajan broj ustanova socijalne skrbi i psihijatrijskih ustanova u kojima osobe s invaliditetom, uglavnom žene, moraju živjeti u ponižavajućim i prenapučenim uvjetima cijelog svojeg života. Zabrinut je zbog čestog korištenja nedobrovoljnih postupaka i mjera sputavanja te ostalih oblika ponižavajućeg postupanja. Odbor je zabrinut da se navedenim zakonima osobe s invaliditetom ne štiti dovoljno od nasilja u ustanovama i nedobrovoljnog ili ponižavajućeg postupanja.

24. **Hitna je preporuka Odbora da se poduzmu direktni koraci za rješavanje teške situacije u ustanovama, zaustave nedobrovoljni tretmani i korištenje mjera sputavanja. Odbor nadalje sugerira da se zakonodavstvo uskladi s Konvencijom. Daljnja je preporuka Odbora provođenje istrage i progona svih kršenja ljudskih prava.**

Sloboda od nasilja i zlostavljanja (čl. 16.)

25. Odbor je zabrinut da redovne usluge za žrtve nasilja u pravilu nisu dostupne osobama s invaliditetom te da su posebno nezaštićeni žene i djevojčice te dječaci s invaliditetom. Također je zabrinut da osim Povjerenstva za zaštitu osoba s duševnim smetnjama ne postoji neovisni nadzorni mehanizam u skladu s člankom 16. stavkom 3. za programe i objekte namijenjene osobama s invaliditetom.

26. **Preporuka je Odbora da država potpisnica stavi usluge za zaštitu osoba s invaliditetom od nasilja u prvi plan i da ih učini u potpunosti dostupnima. Osim toga nadzorne mehanizme valja razvijati u skladu s člankom 16. stavkom 3. Konvencije.**

Zaštita osobnog integriteta osobe (čl. 17.)

27. Odbor je duboko zabrinut što djeca i odrasle osobe s invaliditetom mogu na temelju Zakona u sustavu zdravlja biti sterilizirani na zahtjev roditelja ili skrbnika, bez njihovog slobodnog i informiranog pristanka. Nadalje je zabrinut zbog čestog podvrgavanja medicinskim postupcima bez pristanka osoba s invaliditetom.

28. **Preporuka je Odbora kako slijedi:**

(a) **donošenje hitnih izmjena i dopuna Zakona kojima se bezuvjetno zabranjuje sterilizacija dječaka i djevojčica s invaliditetom te odraslih osoba s invaliditetom ako ne postoji njihov osobni, potpuno informirani i slobodni pristanak;**

(b) **osobe s invaliditetom trebaju dobiti podršku u donošenju informiranih izbora i odluka u odnosu na medicinske postupke i intervencije, i**

(c) **zdravstveni djelatnici trebaju biti educirani u pristupačnim i alternativnim tehnikama komunikacije kako bi mogli komunicirati s osobama koje imaju intelektualna, mentalna i osjetilna oštećenja.**

Neovisno življenje i uključenost u zajednicu (čl. 19.)

29. Odbor je zabrinut što nisu sve ustanove, poput manjih privatnih ustanova, Odjela za dugotrajnu skrb u psihijatrijskim ustanovama i udomiteljskih obitelji za odrasle osobe pokriveni planom deinstitutionalizacije. Nadalje je zabrinut da je pravni okvir za usluge osobnog asistenta kojim se omogućava samostalan život u zajednici nepotpun te da su takve usluge na raspolaganju samo ograničenom broju osoba s invaliditetom.

30. **Preporuka je Odbora da se u proces deinstitutionalizacije uključe sve ustanove za sve osobe s invaliditetom, kao i udomiteljske obitelji za odrasle osobe s invaliditetom. Odbor preporuča donošenje pravnog okvira kojim se predviđa pravo na usluge osobnog asistenta u zajednici i pokretanje procesa u kojem lokalna zajednica i *mainstream* usluge postaju dostupne osobama s invaliditetom.**

Sloboda izražavanja i mišljenja te pristup informacijama (čl. 21.)

31. Odbor je i nadalje zabrinut zbog propusta da se osiguraju sve informacije u pristupačnom formatu i da se učinkovito promiče i olakšava korištenje hrvatskog znakovnog jezika kao službenog znakovnog jezika Hrvatske te korištenje svih ostalih oblika pristupačnih oblika komunikacije.

32. **Preporuka je Odbora državi potpisnici da uloži napore u prilagodbu projekta e-gradani kako bi se izašlo ususret potrebama osoba s invaliditetom te kako bi im se osigurao pristup informacijama na ravnopravnoj osnovi s drugima, kroz promicanje i korištenjem *easy to read* formata, Brailleovog pisma, audio formata te ostalih augmentativnih i alternativnih komunikacijskih metoda u službenim odnosima te kroz pristupačnost javnih web stranica. Nadalje preporuča da država potpisnica donese i predvidi mjere za učinkovitu i pravovremenu provedbu Zakona o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba, uključujući njegovu regulaciju, u bliskim konzultacijama i s aktivnim angažmanom osoba s invaliditetom. Također je preporučeno osigurati da se gluhim osobama osiguraju usluge tumača za znakovni jezik u svim sudskim postupcima.**

Poštivanje doma i obitelji (čl. 23.)

33. Odbor je zabrinut što nisu priznata roditeljska prava osoba s invaliditetom.

34. **Preporuka Odbora jest da država potpisnica poduzme pravne i praktične korake kojima će osigurati da osobe s invaliditetom mogu realizirati svoja roditeljska prava i posvajati djecu jednako kao i ostali. Također preporuča da država ugovornica osigura pristupačne informacije o spolnim i reproduktivnim pravima svim osobama s invaliditetom te da se osigura pristup posvojiteljskim službama i službama za podršku u zajednici za roditelje s invaliditetom.**

Obrazovanje (čl. 24.)

35. Odbor je zabrinut zbog toga što velik broj osoba s invaliditetom nema osnovnoškolsko obrazovanje, da je manje od 30% završilo srednju školu te da su radnje kojima bi se učenicima s invaliditetom osigurala razumna prilagodba u redovnim obrazovnim ustanovama nedostatne. Nadalje je zabrinut što se isključujuće i odvojeno obrazovanje osoba s invaliditetom ne smatra diskriminirajućim.

36. **Preporuka je Odbora da država potpisnica poduzme neposredne korake kojima će osigurati da sve osobe s invaliditetom imaju pristup inkluzivnom osnovnoškolskom, srednjoškolskom i tercijarnom obrazovanju te da se za njih unutar redovnog obrazovanja osigura razumna prilagodba. Nadalje preporuča usvajanje načela da je isključujuće i odvojeno obrazovanje diskriminirajuće. Preporuča da se za učitelje/nastavnike i ostale stručnjake osigura edukacija o inkluzivnom obrazovanju te da svi objekti srednjoškolskog obrazovanja budu pristupačni osobama s invaliditetom.**

Zdravlje (čl. 25.)

37. Odbor je zabrinut da pretjerana obveza dokazivanja za osobe s invaliditetom koje nemaju obvezno zdravstveno osiguranje može rezultirati nedostupnošću usluga zdravstvene zaštite. Nadalje je zabrinut kako glavne zdravstvene usluge nisu dostupne i primjerene za osobe s invaliditetom.

38. **Preporuka je odbora poduzimanje daljnjih napora na tome da se osigura da osobe s invaliditetom koje nemaju obvezno zdravstveno osiguranje imaju pristup zdravstvenim ustanovama. Odbor nadalje preporuča da pristup redovnim zdravstvenim uslugama te uslugama vezanim za spolno i reproduktivno zdravlje bude pristupačan osobama s invaliditetom, posebno u ruralnim područjima. Također preporuča da zdravstveni djelatnici u redovnoj zdravstvenoj službi budu hitno educirani o adekvatnom načinu pružanja usluga osobama s invaliditetom i poštivanju prava predviđenih Konvencijom.**

Osposobljavanje i rehabilitacija (čl. 26.)

39. Odbor je zabrinut jer mnogi dječaci i djevojčice s invaliditetom nemaju pristup uslugama rane intervencije te jer je situacija posebno teška za djecu s autizmom.

40. **Preporuka je Odbora da država potpisnica poduzme mjere kojima se osiguravaju usluge rane intervencije svoj djeci s invaliditetom.**

Rad i zapošljavanje (čl. 27.)

41. Odbor je zabrinut s obzirom da je većina osoba s invaliditetom nezaposlena ili imaju poslove s niskim primanjima.

42. **Preporuka je Odbora da država potpisnica pripremi i provede – u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom - akcijski plan za povećanje stope zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada. Također preporuča da sustav kvota bude nadopunjen i drugim poticajima za poslodavce koji zapošljavaju osobe s invaliditetom. Prepreke zapošljavanju osoba s invaliditetom valja analizirati i korigirati. Potrebno je regulirati i nadzirati razumnu prilagodbu radnog mjesta - uključujući zapošljavanje uz podršku - kao i pristupačnost radnog mjesta.**

Primjereni životni standard i socijalna zaštita (čl. 28.)

43. Odbor je zabrinut da mnoge osobe s invaliditetom žive u siromaštvu, posebno osobe u ruralnim područjima i romskog podrijetla. Odbor je nadalje zabrinut zbog restriktivne procjene cenzusa čime je naknada osoba s invaliditetom srozana na naknadu iz sustava socijalne zaštite.

44. **Odbor preporuča osnaživanje programa za borbu protiv siromaštva. Nadalje preporuča da se naknade čiji je cilj umanjiti povećane troškove koji proizlaze iz invaliditeta temelje na procjeni potreba pojedinca te da ne podliježu procjeni cenzusa.**

Sudjelovanje u političkom i javnom životu (čl. 29.)

45. Odbor je zabrinut jer izborni postupak još uvijek nije u cijelosti pristupačan svim osobama s invaliditetom. Osim toga, zabrinut je zbog još uvijek malenog broja osoba s invaliditetom koje imaju izvršnu i predstavničku funkciju u tijelima s javnim ovlastima.

46. **Odbor preporuča poduzimanje mjera kako bi izborni postupak postao u cijelosti pristupačan svim osobama s invaliditetom i kako bi se olakšalo sudjelovanje osoba s invaliditetom u predstavničkim i izvršnim tijelima.**

Sudjelovanje u kulturnom životu, rekreaciji, razonodi i sportu (čl. 30.)

47. Odbor je zabrinut zbog slabog sudjelovanja osoba s invaliditetom u kulturnom životu. Nadalje je zabrinut zbog toga što Hrvatska još uvijek nije potvrdila Ugovor iz Marakeša za olakšavanje pristupa objavljenim djelima slijepim, slabovidnim i osobama koje se iz nekog drugog razloga ne mogu služiti standardnim tiskom.

48. **Odbor preporuča državi potpisnici da poduzme odgovarajuće korake kako bi osigurala pristupačnost glavnim kulturnim objektima i poduzme odgovarajuće mjere poput umjetničkih festivala osoba s invaliditetom kako bi osobama s invaliditetom dala priliku da razvijaju i koriste svoj kreativni, umjetnički i intelektualni potencijal. Preporuča se da država potpisnica potvrdi Ugovor iz Marakeša.**

C. Posebne obveze (čl. 31.–33.)

Statistika i prikupljanje podataka (čl. 31.)

49. Odbor je zabrinut jer sustav prikupljanja podataka ne omogućava državi potpisnici da prikuplja informacije potrebne za planiranje i pripremu strategije za realizaciju njezinih dužnosti koje proizlaze iz Konvencije (npr. jer nedostaju podaci o nasilju nad ženama i djevojčicama s invaliditetom).

50. **Preporuka je Odbora da država potpisnica sustavno pregledava i preoblikuje sustav prikupljanja podataka u mjeri koja se odnosi na žene i muškarce s invaliditetom te da bude aktivno uključena i da se blisko savjetuje s osobama s invaliditetom i njihovim predstavničkim organizacijama.**

Međunarodna suradnja (čl. 32.)

51. Odbor poziva na uključivanje pristupa utemeljenog na pravima osoba s invaliditetom, u skladu s odredbama Konvencije, i sve napore koji su usmjereni postizanju Milenijskih ciljeva razvoja te post -2015. razvojne agende.

Nacionalna provedba i praćenje (čl. 33.)

52. Odbor je zabrinut jer neovisno nadzorno tijelo odnosno Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom nije predviđena kao takva zakonom te što nema mogućnost doticaja s ruralnim područjima. Nadalje je zabrinut jer organizacije osoba s invaliditetom i ostale organizacije civilnog društva nisu u dovoljnoj mjeri podržane od strane vlade da sudjeluju u nacionalnoj provedbi i nadzoru.

53. Preporuka je Odbora da država potpisnica osigura postojanje neovisnog nadzornog tijela u skladu s Pariškim načelima na način da donese odgovarajuću legislativu o pravobranitelju odnosno Pravobraniteljici za osobe s invaliditetom. Nadalje preporuča da organizacijama osoba s invaliditetom i organizacijama civilnog društva osigura odgovarajuće resurse za cjelovito i učinkovito sudjelovanje u provedbi i nadzoru.

Praćenje i informiranje

54. Odbor traži da država potpisnica, u roku od 12 mjeseci i u skladu s člankom 35. stavkom 2. Konvencije, osigura informacije u pismenom obliku o mjerama koje su poduzete za provedbu preporuka Odbora na način kako je predviđeno odlomcima 24. i 28. točka (a) gore.

55. Odbor traži od države potpisnice da provodi preporuke Odbora na način kako su sadržane u postojećim zaključnim primjedbama. Preporuča da država potpisnica podnese zaključne primjedbe na razmatranje i postupanje članovima Vlade i Sabora, dužnosnicima u nadležnim ministarstvima, lokalnim vlastima, članovima relevantnih stručnih skupina, kao što su obrazovni, zdravstveni i pravni djelatnici, te medijima, pomoću modernih socijalnih komunikacijskih strategija.

56. Odbor snažno ohrabruje državu potpisnicu da uključi organizacije civilnog društva, a posebno organizacije osoba s invaliditetom, u pripremu svojih izvješća o napretku.

57. Odbor traži da država potpisnica širi informacije o ovim zaključnim primjedbama, nevladinim organizacijama i predstavničkim organizacijama osoba s invaliditetom te samim osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji, na nacionalnom i manjinskom jeziku, uključujući znakovni jezik, te u pristupačnom formatu, i da ih objavi na službenim stranicama Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

Sljedeće izvješće

58. Odbor traži od države potpisnice da podnese svoje objedinjeno **drugo, treće i četvrto izvješće** o napretku ne kasnije od **15. rujna 2021.** godine, te da u njih uključi informacije o provedbi ovih zaključnih primjedbi. Odbor poziva državu potpisnicu da razmotri podnošenje navedenih izvješća prema pojednostavljenom postupku Odbora za izvješćivanje, a prema kojem Odbor sastavlja popis pitanja najmanje jednu godinu prije datuma predviđenog za izvješće/objedinjena izvješća države potpisnice. Odgovori države potpisnice na popis pitanja predstavljaju njezino izvješće.